

تکثیر، پرورش و فناوری های نوین**ضرورت توسعه تکثیر و پرورش ماهیان دریایی در کشور**

حسین عبدالحی - محمد کاظم سیدی قمی

سازمان شیلات ایران

امروزه افزایش جمعیت و روش های غیراصولی صید و بهره برداری و تخریب محیط زیست باعث گردیده که ذخایر آبی موجود در منابع آبی رو به کاهش نهاده و جوابگوی تقاضای مواد پروتئینی در سطح جهان نباشد. بر اساس گزارش سازمان خواربار و کشاورزی ملل متحد (FAO) صید جهانی آبیان به حدی رسیده که با شیوه های کنونی مدیریت ذخایر، نمی توان برداشت بیشتری را انتظار داشت. در طی دو دهه اخیر، پرورش آبیان با رشد سالانه حدود ۸ درصد سریعترین و با ثبات ترین نرخ رشد را در تولید پروتئین های جانوری در جهان داشته است. در سال ۲۰۱۴ میلادی میزان تولید آبیان پرورشی به حدود ۱۰۰ میلیون تن رسیده است که ۶۰ میلیون تن آن مربوط به آبیان دریایی و لب شور و ۴۰ میلیون تن آن مربوط به آبیان آب شیرین بوده است و از ۶۰ میلیون تن آبیان دریایی پرورشی، ۲۵ میلیون تن سهم جانوران آبی از جمله ۶ میلیون تن ماهیان دریایی پرورشی می باشد. چین به تنهایی بیش از نیمی از تولیدات آبی پروری را به خود اختصاص می دهد و پس از چین، کشورهایی مانند اندونزی، هند، ویتنام، فیلیپین، نروژ و ژاپن در زمره بزرگترین تولید کنندگان آبیان پرورشی محسوب می شوند. رتبه ایران در بین تولید کنندگان آبیان پرورشی در سال ۲۰۱۴، نوزدهم بوده است. محدودیتهای منابع آب شیرین، پیش بینی بروز بحران کم آبی در جهان در آینده نه چندان دور و ضرورت استفاده بهینه از منابع آبهای شیرین با اولویت مصرف شرب از یک طرف و تقاضای روز افزون برای ماهیان دریایی در بازارهای جهانی از طرف دیگر، توجه به تکثیر و پرورش ماهیان دریایی در سه دهه اخیر را افزایش داده است و تلاش کشورها برای توسعه پرورش ماهیان دریایی در بسیاری از مناطق جهان موجب افزایش تولید این گروه از آبیان گردیده است.

تکثیر و پرورش ماهیان دریایی در مقایسه با ماهیان آب شیرین به دلیل پیچیدگی سیستم بیولوژیک و همچنین حساسیت های خاص این گونه ماهیان در گذشته کمتر موفقیت آمیز بوده است ولی امروزه با تلاش هایی که کارشناسان مختلف دنیا خصوصاً در کشورهای جنوب شرقی آسیا به عمل آورده اند، گونه های متنوعی از ماهیان دریایی در شرایط مصنوعی با موفقیت تکثیر و پرورش داده شده و به مرحله تولید و بهره برداری رسیده اند.

در آبهای خلیج فارس و دریای عمان گونه های بومی بسیار متنوعی از ماهیان دریایی که طیف وسیعی از غذای مردم را تشکیل می دهند، زیست می کنند. گونه هایی مانند صبیتی، هامور، سوکلا، شوریده، حلوا سفید، راشگو و خامه ماهی از این گروه محسوب می شوند. شواهد آمار و اطلاعات گواه این قضیه است که ذخایر طبیعی این گونه ماهیان در حال کاهش بوده و از طرف دیگر تقاضا برای مصرف آنها رو به افزایش است. در حال حاضر با توجه به وجود پتانسیل های بالقوه و منابع عظیم آبی مانند خلیج فارس و دریای عمان، هزاران هکتار اراضی مستعد در سواحل جنوبی کشورمان و امکاناتی نظیر مراکز تکثیر و مزارع پرورش میگو (که می توانند بصورت دو

منظوره مورد استفاده قرار گیرند)، تکثیر و پرورش ماهیان دریایی بی شک بعنوان یکی از مهمترین شیوه های توسعه پایدار آبرزی پروری در کشور و نیز یکی از زمینه های مطمئن سرمایه گذاری متقاضیان تولید آبرزیان محسوب می گردد.

